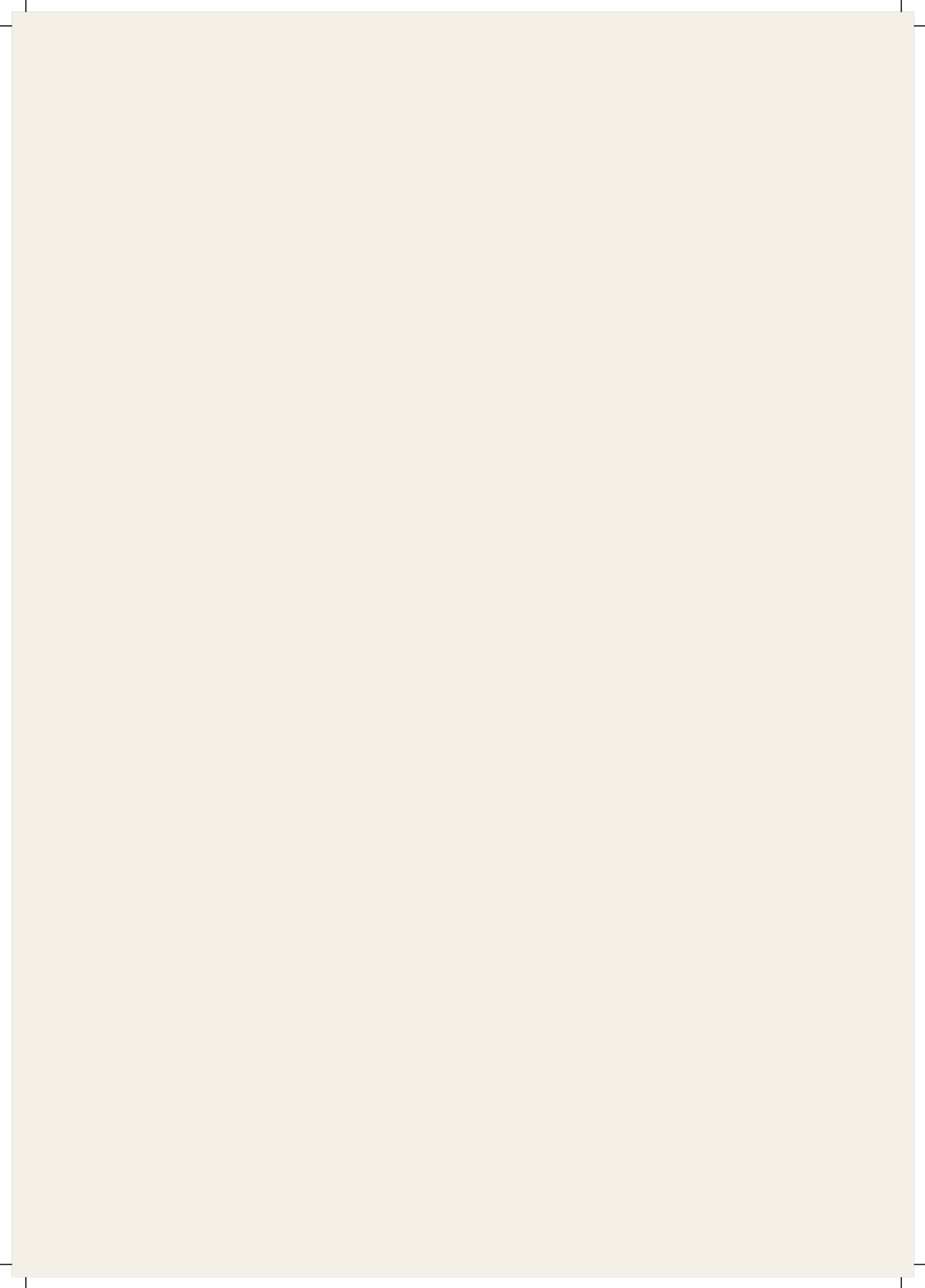

JEM PRE ZEM

Rastlinné alternatívy
živočíšnych produktov
na slovenskom trhu

október
2022

Spotrebiteľský záujem o rastlinné alternatívy rastie

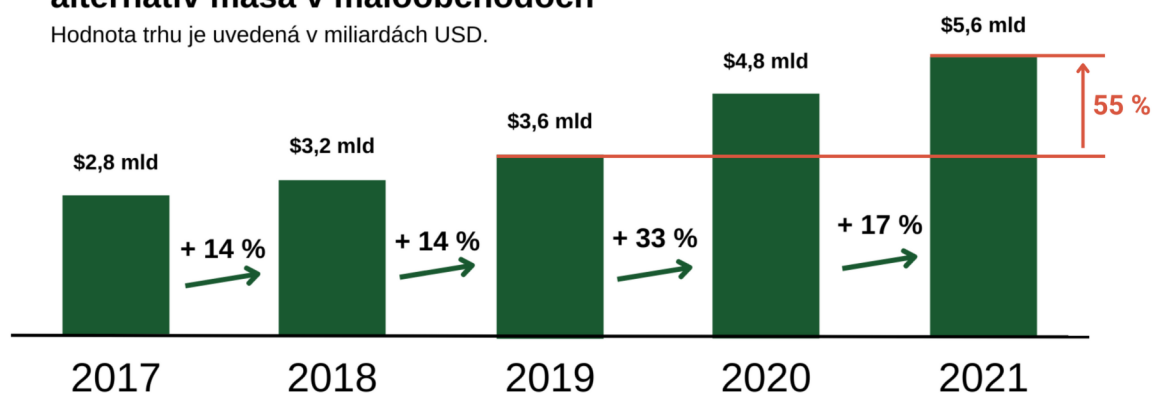
Záujem spotrebiteľov a spotrebiteľiek o rastlinné alternatívy živočíšnych produktov za posledné roky výrazne narástol. Spôsobil to záujem o udržateľnejšie a etickejšie stravovanie, zdravotné dôvody, ale aj rôzne alergie či intolerancie. Na tento záujem odpovedajú výrobcovia a predajcovia po celom svete rozširovaním sortimentu rastlinných alternatív. Odhadovaná celosvetová hodnota predaných rastlinných alternatív mäsa (mimo tradičných sójových potravín ako tempeh, tofu a pod.)

v maloobchode medzi rokmi 2019 – 2021 stúpala o 55 % a odhaduje sa, že v roku 2021 dosiahla 5,6 miliárd dolárov.

Podľa prieskumu Focus z novembra 2021 až takmer 38,8 % opýtaných Slovákov a Sloveniek znižuje konzumáciu živočíšnych produktov alebo ju zvažuje znížiť. Vo vekovej kategórii 18 – 24 rokov spotrebu živočíšnych produktov už v súčasnosti znižuje 28 % opýtaných a ďalších 24 % ju zvažuje znížiť.

Odhadovaná celosvetová hodnota predaných rastlinných alternatív mäsa v maloobchodoch

Hodnota trhu je uvedená v miliardách USD.

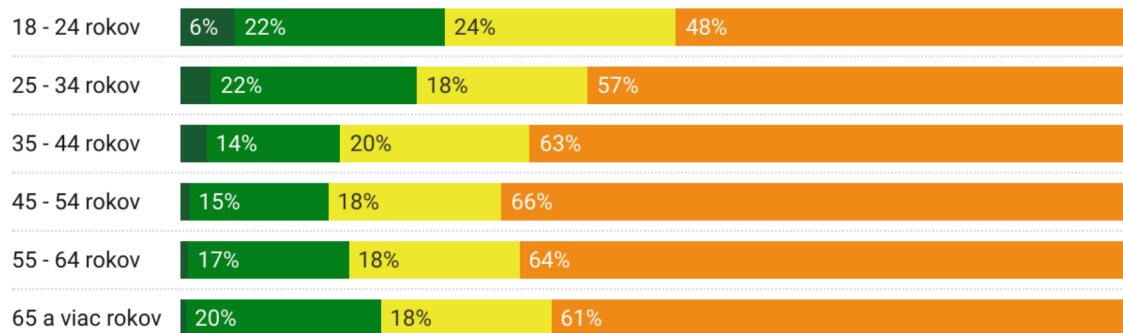

Graf: Jem pre Zem, Zdroj: 2021 State of the industry report: Plant-based meat, seafood, eggs and dairy. 2022. Good Food Institute, Zdroj: Euromonitor Passport, GFI analysis.

Stravovanie na Slovensku podľa vekových kategórií

Odpovede na otázku: „Ktoré z nasledujúcich tvrdení najlepšie vystihuje Vaše súčasné stravovanie?“

■ Som vegetarián/ka alebo vegán/ka. ■ Konzumujem mäso a živočíšne výrobky, ale postupne znižujem ich spotrebu. ■ Konzumujem mäso a živočíšne výrobky, ale zvažujem, že ich budem v budúcnosti konzumovať menej ako je tomu dnes. ■ Konzumujem mäso a živočíšne výrobky, a neuvažujem o tom, že ich budem v budúcnosti konzumovať menej ako je tomu dnes.

Graf: Jem pre Zem • Zdroj: Focus 11/2021, osobné dotazovanie • Vytvorené pomocou Datawrapper

Ponuka rastlinných alternatív v slovenských maloobchodoch

Rovnako, ako na svetovom a európskom trhu, tak aj na Slovensku obchodníci výrazne rozširujú ponuku rastlinných náhrad živočíšnych produktov. Program Jem pre Zem v roku 2022 opäť po dvoch rokoch vyhodnotil situáciu v piatich najväčších slovenských maloobchodných reťazcoch a zaznamenal výrazný rast v ponuke vo viacerých kategóriách rastlinných alternatív.

Za účelom získavania údajov a ich vzájomného porovnania bolo v rámci každého reťazca maloobchodov zaradeného do prieskumu navštívených päť prevádzok v rôznych mestách po

celom Slovensku. Zber údajov prebiehal v období máj – jún 2022. Hodnotených bolo päť hlavných kategórií produktov s čisto rastlinným zložením. Každá kategória sa skladala z ďalších podkategórií.

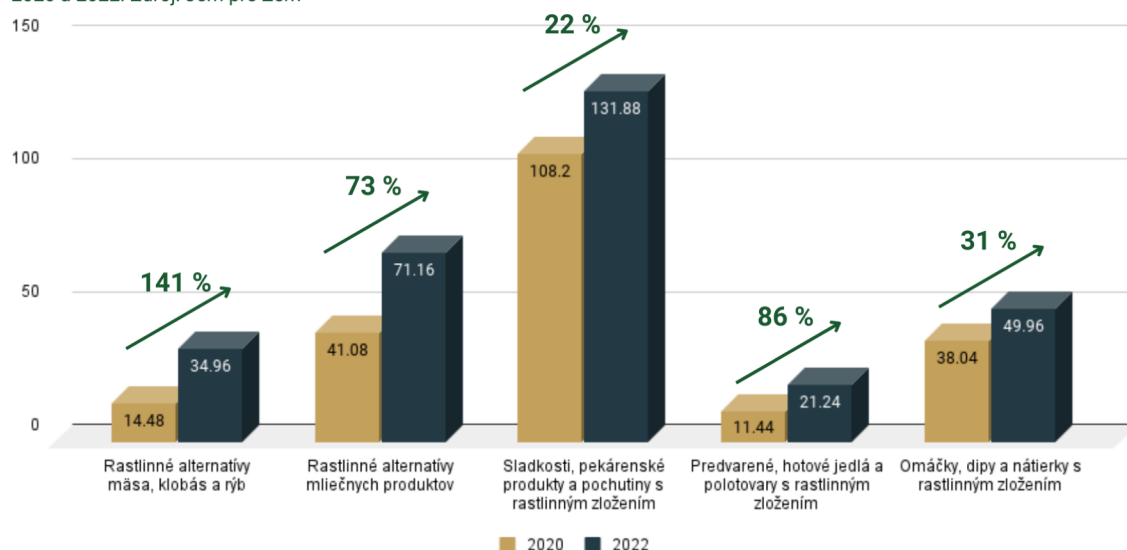
Priemerný počet ponúkaných rastlinných produktov v sledovaných maloobchodoch výrazne stúpol v porovnaní s ponukou v lete 2020. Najväčší nárast spomedzi hlavných kategórií dosiahli *rastlinné alternatívy mäsa, klobás a rýb*. Oproti roku 2020 stúpol priemerný počet ponúkaných výrobkov v tejto kategórii o 141 %.

Výrazný nárast bol zaznamenaný aj v menej zastúpenej kategórii *hotových jedál a polotovarov rastlinného zloženia*. Priemerný počet týchto výrobkov v maloobchodoch narástol za dva roky o 86 %. Aj v kategórii *rastlinných alternatív mliečnych produktov* je nárast rovnako pozoruhodný. Priemerný počet *rastlinných alternatív mliečnych produktov* v regáloch slovenských reťazcov stúpol až o 73 %.

Z kategórie *rastlinných alternatív mäsa, klobás a rýb* najvýraznejšie narástla podkategória *rastlinných alternatív burgrových placiek, rezňov, nugetiek, stejkov, mletého mäsa, kebabu* (342 %). V reťazci s najširšou ponukou tejto podkategórie bolo v čase prieskumu dostupných v priemere vyše 38 rôznych výrobkov na predajňu.

Priemerný počet rastlinných produktov

Priemerný počet produktov v ponuke 5 najväčších maloobchodných reťazcov na Slovensku a nárast ich počtu medzi rokmi 2020 a 2022. Zdroj: Jem pre Zem

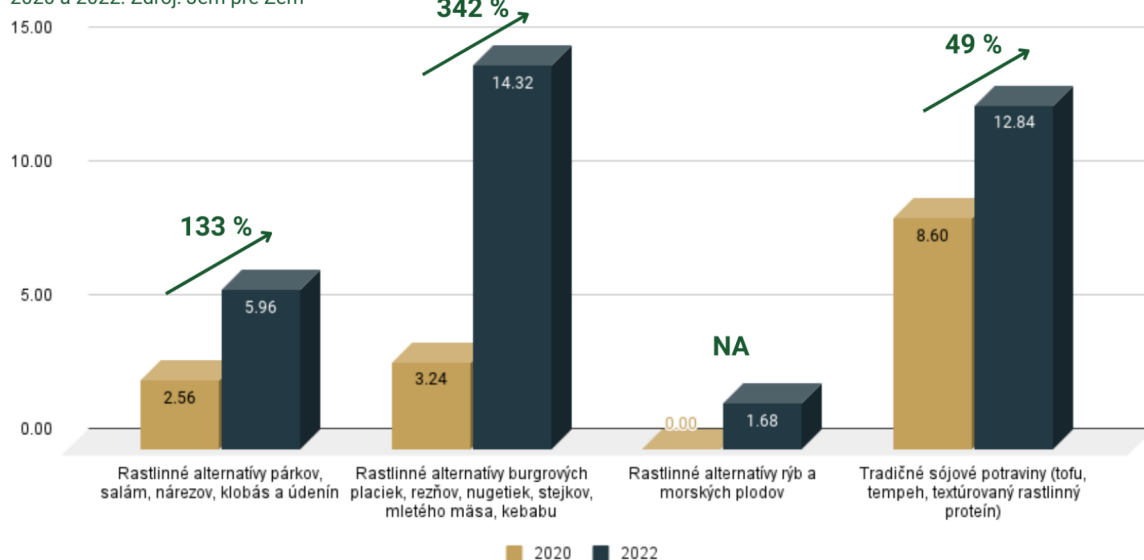
Ako program Jem pre Zem v roku 2020 upozornil, v roku 2020 na slovenskom trhu absentovali *rastlinné náhrady rýb a morských plodov*. V roku 2022 už boli dostupné v štyroch z piatich sledovaných reťazcov. Jeden z reťazcov mal k dispozícii priemerne až 4,5 rôznych výrobkov tohto typu.

Najviac zastúpenou kategóriou spomedzi rastlinných alternatív živočíšnych produktov je v slovenských reťazcoch dlhodobo kategória *rastlinných alternatív mliek a mliečnych produktov*. Už v roku

2020 bolo na pultoch slovenských reťazcov priemerne dostupných 17 rôznych *rastlinných alternatív mliek*. Priemerná ponuka tejto podkategórie odvtedy narástla o 64 % a v roku 2022 priemerný počet stúpol na takmer 28 rastlinných alternatív mliek na predajňu. Reťazec s najširšou ponukou rastlinných náhrad mliek mal dostupných takmer 52 rôznych produktov na predajňu. V reťazci s najnižšou ponukou rastlinných alternatív mliek ich bolo dostupných v priemere 5.

Rastlinné alternatívy mäsa, klobás a rýb

Priemerný počet produktov v ponuke 5 najväčších maloobchodných reťazcov na Slovensku a nárast ich počtu medzi rokmi 2020 a 2022. Zdroj: Jem pre Zem

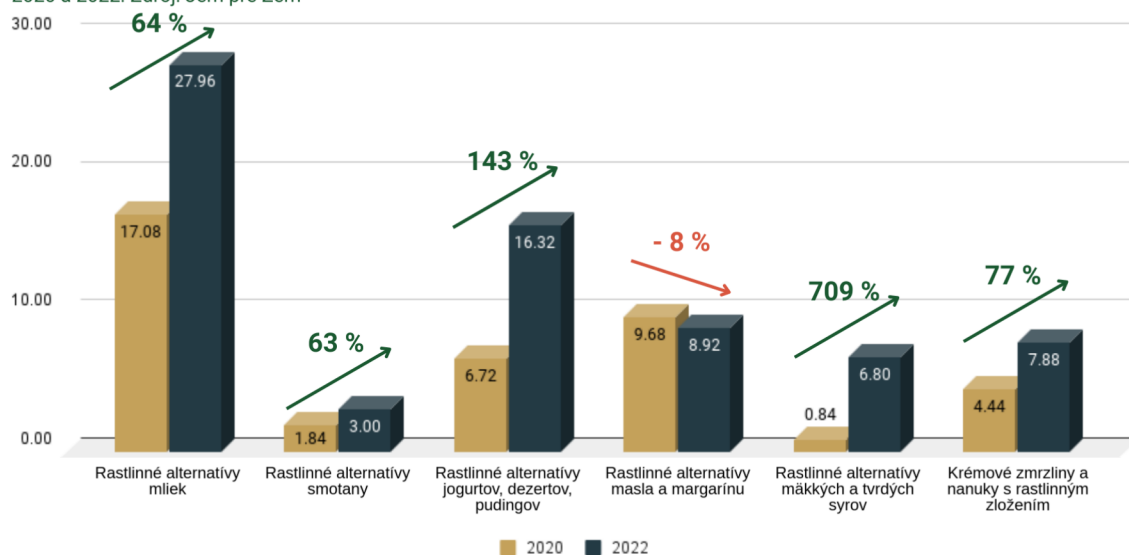

Najväčší nárast bol zaznamenaný v podkategórii *rastlinných alternatív mäkkých a tvrdých syrov*. Na rezervy v ponuke rastlinných alternatív syrov poukázal program Jem pre Zem už pri publikovaní výsledkov prieskumu v roku 2020. Táto podkategória za dva roky narástla o 709 % a aktuálne je v reťazcoch priemerne dostupných

zhruba 7 rôznych rastlinných náhrad syrov. Kým v roku 2020 mali rastlinné alternatívy syrov v ponuke iba dva reťazce z piatich, v roku 2022 už ponúkajú tieto produkty všetky hodnotené reťazce (dva reťazce majú v ponuke vyše 10 rôznych rastlinných alternatív syrov na predajňu).

Rastlinné alternatívy mliek a mliečnych produktov

Priemerný počet produktov v ponuke 5 najväčších maloobchodných reťazcov na Slovensku a nárast ich počtu medzi rokmi 2020 a 2022. Zdroj: Jem pre Zem

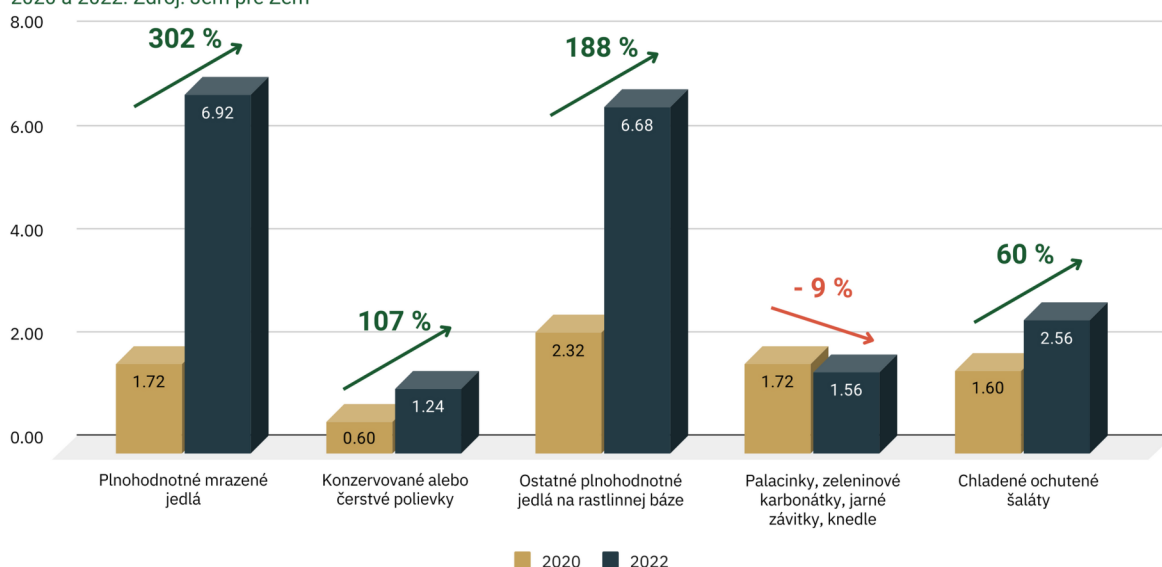

Zaujímavý nárast o 86 % zaznamenal prieskum aj v kategórii *hotových jedál a polotovarov s rastlinným zložením*. Priemerný počet *plnohodnotných mrazených jedál s rastlinným zložením* na predajňu sa zvýšil o 302 %.

No vzrástla aj ponuka produktov v ostatných podkategóriách s výnimkou *palacínok, zeleninových karbonátok, jarných závitkov a knedlí s rastlinným zložením*.

Predvarené a hotové jedlá s rastlinným zložením

Priemerný počet produktov v ponuke 5 najväčších maloobchodných reťazcov na Slovensku a nárast ich počtu medzi rokmi 2020 a 2022. Zdroj: Jem pre Zem

Rastlinné alternatívy ako príležitosť pre obchodníkov a výrobcov potravín

Rastlinné jedlá už dávno nie sú len pre ľudí, ktorí sa stravujú vegetariánsky či vegánsky. Súčasne s tým, ako sa tieto potraviny stávajú dostupnejšími a chutnejšími, stále viac bežných spotrebiteľov a spotrebiteľiek znižuje konzumáciu mäsa, mlieka, vajec a častejšie zaraďuje rastlinné jedlá do svojho jedálnička. Väčšinu nákupov rastlinných produktov tvoria ľudia, ktorí znižujú spotrebu živočíšnych bielkovín v prospech zvýšeného obsahu rastlinných bielkovín. Pokiaľ sa výrobcovia a obchodníci zamerajú na bežne sa stravujúcich ľudí, miesto ľudí stravujúcich sa vegetariánsky či vegánsky, môžu podľa dát a odhadov Jem pre Zem osloviť 11 až 19 násobne viac zákazníkov a zákazníčok, ktorí budú mať záujem o rastlinné potravinové produkty.

Na tento záujem začína postupne reflektovať aj ponuka slovenských maloobchodných reťazcov zameraných na predaj potravín. Vo všetkých najväčších reťazcoch je možné nájsť v bežnej ponuke tofu, rastlinné alternatívy mlieka či jogurtov a mnohé majú v bežnej ponuke aj inovatívne alternatívy mäsových produktov. Napriek výraznému nárastu ponuky moderných rastlinných alternatív, stále existuje veľký priestor na rozšírenie zastúpenia takýchto produktov v slovenských maloobchodoch.

Firmy môžu podporiť pružnou reakciou na aktuálne trendy a aktívnym prístupom k segmentu rastlinných potravinových produktov svoje dlhodobé a stabilné postavenie na trhu a navyše odomknúť nové príležitosti.

O programe Jem pre Zem:

Jem pre Zem je neziskový program, ktorého poslaním je presadzovať udržateľné spôsoby stravovania a robiť ich dostupnejšími.

Vízia programu je: Potravinový systém, ktorý šetrí prírodné zdroje a dokáže nakrmiť ľudstvo.

Projekt pôsobí v dvoch oblastiach: u jednotlivcov podporuje záujem o rastlinné stravovanie a uľahčuje im častejšie zaraďovanie rastlinných jedál do ich jedálničkov. Zároveň zvyšuje dostupnosť rastlinných produktov a jedál na trhu budovaním prostredia, v ktorom je rozširovanie ponuky o takéto potraviny výhodné, atraktívne a jednoduché.

